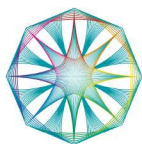

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
ЦЕНТР УКРАЇНСЬКО-ЄВРОПЕЙСЬКОГО НАУКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА
ВИДАВНИЧИЙ ДІМ «ГЕЛЬВЕТІКА»
ФАХОВИЙ НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ
«УКРАЇНСЬКИЙ МИСТЕЦТВОЗНАВЧИЙ ДИСКУРС»
ЖУРНАЛ «ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО»

НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«СТАЛИЙ РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА
ТА ДИЗАЙН ДІЯЛЬНІСТЬ
У ПРОСТОРІ
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ АЙДЕНТИКИ»**

(Київ, 16-17 квітня 2025 р.)

**GRINCHENKO
UNIVERSITY**

CUESC

УКРАЇНСЬКИЙ
мистецтвознавчий дискурс

ГЕЛЬВЕТІКА
ВИДАВНИЧИЙ ДІМ

ОБРАЗ.М

КИЇВ-2025

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ЦЕНТР УКРАЇНСЬКО-ЄВРОПЕЙСЬКОГО НАУКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА
ВИДАВНИЧИЙ ДІМ «ГЕЛЬВЕТІКА»
ФАХОВИЙ НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ
“УКРАЇНСЬКИЙ МИСТЕЦТВОЗНАВЧИЙ ДИСКУРС”
ЖУРНАЛ «ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО»

Науково-практична конференція

**«СТАЛИЙ РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА ТА
ДИЗАЙН ДІЯЛЬНІСТЬ У ПРОСТОРІ
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ АЙДЕНТИКИ»**

(Київ, 16-17 квітня 2025 р.)

Київ 2025

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету образотворчого мистецтва
і дизайну Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
Протокол №5 від 15 квітня 2025 року

Редакційна колегія

Карпов В.В. – голова, доктор історичних наук, завідувач кафедри дизайну факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Волгін Ю. Є. – старший викладач кафедри дизайну, факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Головко О.П. – CEO, Видавничий дім «Гельветика»

Школьна О.В. – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри образотворчого мистецтва факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Руденченко А.А. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри декоративного мистецтва і реставрації факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Роготченко О.О. – член-кореспондент Національної академії мистецтв України, завідувач відділу Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України

К26 Сталий розвиток суспільства та дизайн діяльність у просторі територіальної айдентики. Збірник матеріалів науково-практичної конференції, м. Київ. 16-17 квітня 2025 року / Ред. кол. : В.В.Карпов (голова), О.В. Ковальчук, О.В. Головко та ін. Київ : Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2025. 200 с.

У збірнику опубліковано матеріали учасників конференції, що висвітлюють актуальні питання процесів сталого розвитку суспільства у контексті простору айдентики територіальних громад та дизайнерського проектування.

Автори відповідальні за достовірність наведених фактів, повноту та системність висвітлення питань, що досліджують, написання власних імен та географічних назв, покликань на джерела та літературу.

Книжковий дизайн та ілюстрація це важливе культурно-історичне надбання та перспективна галузь, яка має великий попит та потенціал для розвитку у майбутньому.

Список використаних джерел

Адамс, Ш. (2022). Як дизайн спонукає нас думати. Київ: ArtHuss.

Алтухова, А. В., & Сорока, К. В. (2022). Історичні аспекти розвитку художнього оформлення книги та книжкової ілюстрації.

Хмельовський, О. М. (2008). Графічний дизайн: навч. посібник. Луцьк: Терен.

УДК 76.071.1:7.036]:39(477)

Самборик Тетяна, студентка кафедри дизайну

Здор Оксана, старший викладач кафедри дизайну

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

ТВОРЧА СПАДЩИНА СВЯТОСЛАВА ГОРДИНСЬКОГО В СУЧАСНОМУ ШРИФТОВОМУ ДИЗАЙНІ

***Анотація.** Розглянуто обкладинки і окремі літерації Святослава Гординського. Досліджено вплив національної традиції та значення творчості митця для сучасного шрифтового дизайну. Проаналізовано роль і значення акцидентного шрифту в графічному дизайні. Окреслено шрифт як один з елементів, що формує візуальний образ української ідентичності.*

***Ключові слова:** графічний дизайн, акцидентний шрифт, текстовий шрифт, типографія, композиція, традиція.*

Вступ.

У сучасному візуальному середовищі шрифт залишається не лише засобом передачі текстової інформації, а й інструментом, який впливає на формування національної ідентичності. Особливу роль в цьому відіграють акцидентні шрифти або, як їх ще називають, плакатні — декоративні, активні гарнітури, які мають не лише виділятися та привертати увагу, але і емоційно впливають на споживача. Саме тому, використовуючи шрифти акцидентної групи дизайнери мають можливість передавати культурні традиції та особливості, роблячи національну стилістику унікальною, впізнаваною та зрозумілою в сучасному контексті.

Українські традиції в графічному дизайні, зокрема в шрифтовому мистецтві, є важливим інструментом для сучасного дизайнера. В нашій країні зростає інтерес до візу-

альної, історичної і культурної спадщини, який сформувався в результаті відкриття для більш широкої аудиторії та розуміння важливості й загалом потреби у створенні власного впізнаваного унікального стилю дизайну. Одним із яскравих представників українського мистецького модернізму є Святослав Гординський — художник, графік, іконописець, поет і дизайнер, який зробив великий внесок у розвиток української культури. Його роботи вирізняються лаконічним поєднанням історичних форм, національних орнаментів, кольорових рішень та уваги до формотворення літер.

Постать Гординського в історії українського мистецтва, його шрифтова і графічна спадщина, поки є не достатньо вивченими у розрізі сучасного шрифтового дизайну. Серед досліджень у цій сфері варто згадати діяльність Василя Чебанника, який працював над концепцією графіки українського письма «Рутенія», та Олексія Чекаля, який аналізує історичні форми кирилиці та активно використовує ці знання у своїх проєктах. Проте системної роботи над дослідженням творчості Святослава Гординського в сфері цифрового шрифторобства наразі немає.

Актуальність даної роботи зумовлена необхідністю збереження та переосмислення української візуальної спадщини засобами сучасного дизайну. Через створення акцидентного шрифту, натхненного творчістю Святослава Гординського, відкривається можливість не лише вшанувати та нагадати про талановитого митця усім, а й створити актуальний дизайнерський продукт, який поєднає українські національні традиції та може бути інтегрований у сучасний культурний простір.

Матеріали та методи.

Об'єктом дослідження є масив теоретичних і практичних матеріалів, що стосуються створення та розвитку шрифту. Предметом дослідження є твори Святослава Гординського і його вплив на формування візуального стилю в українському графічному дизайні.

Джерельною базою стали наукові публікації, статті, фахові блоги, онлайн-архіви шрифтів, зокрема ресурси Projector, «Шрифтові знахідки», видання «Історія українського дизайну» та матеріали з архівів українських дизайнерських студій. Особливу увагу приділено аналізу робіт та творчої спадщини видатного українського графіка Святослава Гординського. Методологія дослідження включає візуальний аналіз графічних проєктів, оцінку шрифтів у різних контекстах, а також аналіз актуальних публікацій про типографію в Україні. Застосовано метод дослідження та аналізу для вивчення еволюції типографічних рішень, застосування шрифтів в українському дизайні та їхнього впливу на сучасну візуальну ідентичність.

Результати.

Під час дослідження було проаналізовано творчість Святослава Гординського у сфері шрифтового дизайну та вплив творчої спадщини митця на сучасний розвиток даної галузі. Зокрема, було зосереджено увагу на графічних і типографічних роботах, які висвітлюють особливе ставлення Гординського до літери як візуального і сенсорного елемента композиції.

Святослав Гординський активно працював у сфері книжкової графіки, церковного мистецтва, декоративного оформлення текстів, у яких шрифт є не додатковим, а самостійним елементом у графічних проєктах. Гординському в умовах еміграції вдалось зберегти і відобразити у своїй творчості українські традиції, поєднавши риси іконопису та декоративного мистецтва. У його творах спостерігається поєднання ознак українського бароко, візантійської традиції та модернізму. В шрифтових проєктах Гординський використовує національні орнаменти, декоративні заголовки та ініціали, що демонструє

глибоке знання і розуміння майстром каліграфії, формотворення літер та дизайну. Усе це свідчить про те, що шрифт був одним із ключових елементів побудови Святославом Гординським художнього твору. (Додаток В)

Попри те що митець не створював шрифтів у сучасному розумінні, його графіка стає джерелом для натхнення та дослідження у роботах багатьох дизайнерів. Наприклад, експериментальний акцидентний шрифт під назвою «Hordyi», автором якого є Анна Коваленко. Шрифт побудований за характерною ознакою графіки митця: контрастна форма, масивні елементи та активна ритміка. Шрифт знаходиться на межі читабельності і це є його особливістю, яка передає стиль та характер літер Гординського.

Шрифт «Hordyi» призначений для акцидентного використання — заголовків, афіш, айденітики, найкраще підходить для мінімалістичних дизайнів, де важливою складовою є емоційна виразність та візуальна унікальність форм. Розробка шрифту стала прикладом того, як історична візуальна спадщина може бути інтерпретована сучасниками та адаптована до вжитку зі збереженням автентичності. (Додаток А)

Іншим прикладом переосмислення і адаптації до сучасних потреб дизайну унікального стилю Святослава Гординського може слугувати кваліфікаційна робота бакалавра, присвячена розробці акцидентного шрифту за мотивами робіт митця. Шрифт «Довкола» має чітку геометрію, в його побудові використано елементарні геометричні форми. При тому, що шрифт легко читабельний, він позиціонується як акцидентний і рекомендовано для використання в цій ролі. В даному проєкті розроблено лише прописні літери, які характеризуються увагою до геометричних форм, і які римуються з роботами Гординського. (Додаток Б)

Висновки.

На підставі проведеного дослідження шрифтової спадщини Святослава Гординського та її значення для формування національного стилю в сучасному українському дизайні визначено, що його роботи є важливим джерелом для переосмислення та подальшого розвитку. Ідеї митця актуальні для національної школи графічного дизайну, цікаві для сучасних шрифторобів та реалізовано в кількох проєктах по розробці акцидентного шрифту.

Список використаних джерел

Літопис українського дизайну. # 1. Харків : ist publishing, 2024. с.80-91

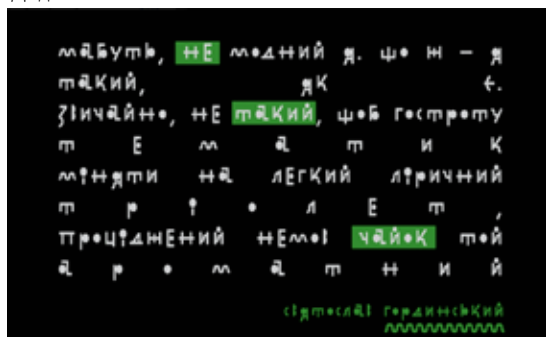
Шрифтова абетка української ідентичності. URL: <https://abetkaua.com> (дата звернення: 10.04.2025).

Автор логотипу ПЦУ Чекаль про проєкт для правнучки Мони Лізи, «хіпі» в каліграфії і про те, що не так з гривнею. Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30444078.html> (дата звернення: 11.04.2025).

Коваленко А. Шрифт Hordyi. Instagram. URL: https://www.instagram.com/rentafont.official/p/CzyR9aQNssF/?img_index=4 (дата звернення: 11.04.2025).

Оліфіренко В. Графічна виразність та особливості шрифтових композицій в обкладинках Святослава Гординського 1920–1930-х рр. Українська мова та культура в сучасному гуманітарному *часопросторі*: аспекти міжмовної комунікації та формування комунікативної компетентності сучасного фахівця : Зб. матеріалів *Міжнар. науково-практ. інтернет-конф., м. Ломжа – Ірпінь, 21 лют. 2024 р. Ломжа – Ірпінь, 2024. С. 339–340. URL: https://mans.edu.pl/fcp/IOEUfFzs9BjEkLTg1Y1BS0N_YAVTHwIIOglaTAIABCRvRQMEOjBBaHICPXNtSBk6pJyBV4RBDYnD1cYTk8cOjYCEg/2/public/wydawnictwa/zbior_materialow_miedzynarodowej_konferencji_lomza-irpin_21022024-skompresowany.pdf#page=340 (дата звернення: 11.04.2025).*

Додатки
Додаток А

Додаток А. Шрифт «Hordyi», автор Анна Коваленко

Додаток Б

ДОВКОЛА

Додаток Б. Шрифт «Довкола», автор Тетяна Самборик

Додаток В

Додаток В. Роботи Святослава Гординського